

גליון מס'

34

חשוון תשע"ד,
אוקטובר 2013

הדיין והדייין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and its Decisor: Rabbinical Court Decisions in Family Matters

כתובה

עילות גרושין

ביטול קידושין

מרכז רקמן

המרכז לקידום מעמד האשה

THE RUTH AND EMANUEL
RACKMAN CENTER
FOR THE ADVANCEMENT
OF THE STATUS OF WOMEN

הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן

פרסום זה התאפשר הודות לתרומתם הנדיבה של עו"ד רומי תיגר (QC) ורעייתו אסתר מלונדון, אנגליה

This publication was made possible through the generous support of Mr. Romie Tager, QC, and his wife Esther, London, England

תוכן הענינים

3	כתובה
6	עילות גרושין
10	ביטול קידושין

דבר המצער כת

בחודשים האחרונים ניתנו בבית המשפט העליון שני פסקי דין שיש להם זיקה הדוקה לפסקי הדין המתפרסמים בגיליונות השונים של ה'הדין והדיין':

1. צווי הגבלה - באפריל ניתן פס"ד בבש"פ 4072/12. באותו מקרה היה מדובר על סרבן גט ששהה בכלא את תקופת המקסימום של עשר שנים שמאפשר סעיף 3 לחוק בתי-דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין). משראו בתי הדין האזורי והגדול כי הסרבן עומד להשתחרר למרות שאין הוא מתכוון לתת גט לאשתו, החליטו להטיל עליו תקופת מאסר נוספת, בלתי מוגבלת, מכוח הוראת סעיף לא(ב) לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון). הבעל עתר לבג"ץ וטען, בין היתר, כי לא ניתן לאסרו מכוח שני חוקים שונים. השופט זילברטל, בהסכמת שני חבריו, דחה את העתירה וקבע כי ביה"ד נהג כשורה. לדבריו, חוק קיום פסקי דין לגירושין לא בא להחליף את החוקים שקדמו לו אלא להוסיף עליהם. על כן, משמוצו האפשרויות שמעמיד חוק זה, ניתן לפנות לרעהו השיורי, הוא חוק כפיית ציות. בכך נתן בית המשפט העליון חיזוק משמעותי לכלים העומדים לרשות בית הדין בבואו להיאבק בסרבני גט עיקשים.

2. כתובה - במאי ניתן פס"ד בבע"מ 9606/11, מקרה נדיר בו דן בית המשפט העליון בחיוב הכתובה. באותו מקרה היה מדובר באלמנה שתבעה מן העזבון את כתובתה שסכומה היה נקוב בלירות, בתוספת הצמדה וריבית. בית המשפט למשפחה, ואחריו בית המשפט המחוזי בתל-אביב, קבעו כי יש לקבל את תביעת האשה לקבלת הכתובה, אך כשהיא צמודה בלבד וללא ריבית. הדיון המרכזי שלהם התנהל בשאלת המנגנון הראוי להצמדת הכתובה ובסופו של דבר נקבע כי הסכום הוא 189,500 ש"ח. על פסיקה זו הגישו היוורשים בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון, בקשתם התקבלה אך ערעורם נדחה והחיוב בסכום זה נותר על כנו.

בפסק דינו המפורט עומד השופט רובינשטיין על המסלולים בהם יכול בית המשפט ללכת בבואו לשערך את סכומה המקורי של הכתובה שיקול הדעת של בית המשפט בסוגיה הוא רחב מאוד, ובכל מקרה מטרתו תהיה לשמור על ערכו של חוב הכתובה ועל כך שהוא יגשים את תכליתה המקורית. תוך שהוא סוקר גם פסיקה רבנית, מציע השופט רובינשטיין מספר שיקולים מנחים שיש לקחת בחשבון בשערך הכתובה.

חשיבותו של פסק הדין היא בכך שבית המשפט העליון נותן גושפנקה לתפיסה הראויה, ולפיה הכתובה היא מסמך משפטי לכל דבר ויש להתייחס אליו ברצינות. פסק הדין החדש מצטרף לשורה ארוכה של פסקי דין שניתנו בשנים האחרונות בבתי הדין הרבניים ובהם חויבו גברים לשלם סכומי כתובה, לעתים ניכרים, בעת גירושין.

שנה טובה,

פרופ' עמיחי רדזינר

עורך ראשי

מערכת הדין והדיין

יו"ר המערכת: פרופ' **רות הלפרין-קדרי**, עו"ד **סוזן וייס**

עורך ראשי: פרופ' **עמיחי רדזינר**

עורכת: עו"ד **בת-שבע שרמן-שני**

חברי המערכת: עו"ד **עדי רז**, עו"ד **אסנת קרפלוס-גלעם**,

עו"ד **שי זילברברג**

מנהלת ומפיקה: עו"ד **עטרה קניגסברג-ראם**

סגנית עורך: **חיה טובי**

רכזת תפוצה: **הדר שמור**

עיצוב וביצוע גראפי: **הסטודיו של מיכל**

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן

הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900

טל. 03-5318895, פקס. 03-7360499

E-mail: DVD@rackmancenter.com

www.rackmancenter.com

סימני הבאת פסקי הדין:

 פסק דין מלא:

 תקציר:

 פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

בזה"ז - בזמן הזה

בע"כ - בעל כורחו/ה

ג"פ - גט פיטורין

דמו"י - דת משה וישראל

דר"ת - דרבינו תם

זמ"ז - זה מזו

חדר"ג - חרם דרבינו גרשום

טו"ר - טוען/ת רבני/ת

טו"מ - טענות ומענות

כ"ש - כל שכך

לכו"ע - לכולי עלמא

לפי"ז - לפי זה

עו"ס - עובד/ת סוציאלי/ת

פו"ר - פריה ורביה

פרש"י - פירוש רש"י

צ"ב - צאן ברזל

שאל"כ - שאם לא כן

שכ"ז - שאר כסות ועונה

שלו"ב - שלום בית

חוק"ק - חופה וקידושין

אין במובא כאן משום תחליף לייעוץ משפטי

©

כל הזכויות שמורות

ISSN 1565-4176

כתובה

1. עזיבה לא מוצדקת של האשה את הבית, ומנגד חוסר רצון של הבעל לשלום בית, גורמים שהאשה תפסיד את תוספת כתובתה אך לא את עיקרה.

**בית הדין האזורי באר שבע:
הרב אליעזר איגרא - אב"ד
הרב אהרן דרשביץ - דיין
הרב משה בצרי - דיין**

העובדות:

הבעל הגיש תביעת גירושין והאשה תובעת את כתובתה, שערכה 20 אלף דולר, לפני ביצוע הגט. כל ענייני הרכוש נידונים בבית המשפט. הבעל מאשים את אשתו בכך שהתעללה בו, היא מהמרת, היא עזבה את הבית עם הילדים למרות טענתו שהדבר יפרק את המשפחה, היא מורדת ולא קיימה איתו יחסים שנתיים.

בית הדין ערך הסכם גירושין בונקבע כי הכתובה תידון לאחר תום ההליכים בבית המשפט ובינתיים יסודר גט, אך האשה מסרבת להתגרש לפני הדיון בכתובה. היא מעלה כנגד בעלה שורה של האשמות שעיקרן נוגע לטענות כלכליות כאלה ואחרות, וכן כי הבעל היה אלים כלפיה. היא מסבירה שהוא זה שיזם את הגירושין והעזיבה שלה את הבית הייתה הכרחית למען קידום הילדים ובהסכמת בעלה. היא מצהירה שתתגרש מיד לאחר קבלת הכתובה.

נפסק:

אין לקבל את טענות האשה על אלימות משום שהיא לא התלוננה על כך בעבר וגם בבית הדין העלתה זאת רק בשלב מתקדם של הדיונים. נראה כי העלתה טענה זו על מנת להצדיק את עזיבת הבית ובכדי לא להפסיד את הכתובה.

אף לא ניתן לקבל את טענת האשה כי עזיבת הבית הייתה בהסכמת בעלה. העובדות מלמדות אחרת, ועל כן האשה היא מורדת והיא אשמה בפירוק התא המשפחתי.

ביחס לכתובה - עיקר כתובה הוא 120 גרם כסף לספרדים ו-960 גרם לאשכנזים. אם כך, ערכה נע היום בין 90 ל-700 דולר. כל השאר הוא תוספת כתובה.

ביחס לעיקר הכתובה - "במקרה שלנו האשה מסרה לפנינו בדיונים שעזבה את הבית בגלל הילדים (טענתה לאלימות לא התקבלה על דעתנו כפי המובא לעיל) טענה זאת נכללת במסגרת הגדרת 'בעינא ליה ומצערנא ליה' ובכל מקרה לפי המובא ברמ"א אה"ע סי' ע"ז סע' ב' - אף אם טוענת מאיס עלי ומבקשת כתובה יש לה דין מורדת בעינא ליה ויש חולקים. עכ"פ - כל הנ"ל בבעל המבקש שלו"ב ואזי יש מקום לדון בהתראות

ובהכרזות. במקרה שלנו המצב שונה. הבעל פתח תיק גירושין ומבקש להתגרש מאשתו ואינו מעוניין בשלו"ב. על כן אין מקום לבצע התראות והכרזות. עיקר מגמת ההכרזות וההתראות הן לאלץ את האשה לשוב ממרדה ולחזור לבעלה... כאשר הבעל חפץ בשלום שייך להכריז על האשה וללחוץ עליה על מנת שתשנה את דרכיה, אך בנדון דידן הבעל מעוניין להתגרש ואין רצונו בשלום, על כן אין מקום להכריז על האשה ולא הפסידה עיקר כתובתה וכמו"ש בפד"ר חי"א עמ' 238: '... במקרה והאשה סירבה ומסרבת להשלים עם בעלה והבעל גם הוא לא רוצה אותה, בכה"ג נראה שלא הפסידה כתובתה שהרי אין כאן מקום להכריז עליה כמורדת לאלץ אותה לחזור ולהשלים איתו.'

ביחס לתוספת כתובה - לפי דברי רבינו ירוחם הידועים, במקום ששני בני הזוג אינם רוצים זה את זה, האשה לא הפסידה עיקר כתובה, אך כן הפסידה את התוספת. כפי שמוסבר בפסה"ד בפד"ר ח' 321: "שכל ענין ההכרזות וההתראות שנאמרו במורדת וכל התקנות הללו לא באו אלא ללחוץ על האשה שתימלך בדעתה ותשוב לחיי שלו"ב עם בעלה ולכן אם הבעל מגרשה בטרם נגמרו כל הפעולות הללו חייב לשלם לה כתובה ותוספת כתובה. מה שאין כן במקרה וגם הבעל לא רוצה בה, הרי אין מקום לתקנה זו וממילא קם דינא שמאחר שהאשה לא רוצה בו, הרי אדעתא למשקל ולמיפק לא יהיב לה תוספת כתובה". בנידון דידן המצב דומה. האשה מורדת בבעלה למעלה מ-3 שנים ובפועל אף כיום איננה מעוניינת לחזור לחיי שלום בית ואף הבעל איננו מעוניין בשלום בית ומבקש להתגרש. על כן האשה זכאית לעיקר כתובה אך הפסידה תוספת כתובה.

תיק מספר 103472/1
ניתן ביום כ"ו חשוון תשע"א (03.11.2010)
הופיעו: טו"ר אריאל ממן (לאשה), עו"ד עוזי הדר (לאיש)

פסק דין זה מתאים גם למדור עילות.

2. חיוב בעל בכתובה בשל קשרים עם אשה זרה.

**בית-הדין הרבני האזורי חיפה:
הרב יצחק שמואל גמזו - אב"ד
הרב יוסף יגודה - דיין
הרב יצחק רפפורט - דיין**

העובדות:

הצדדים נישאו בשנת 74' והתגרשו ביום 12.7.22. לצדדים ארבעה ילדים בגירים. הצדדים הסכימו, שתביעת האשה לכתובה ופיצוי תידון לאחר הגט, על פי שיקול דעת ביה"ד.

האשה פתחה תיק לשלום בית בתאריך 10.12.22, לאחר שנודע לה שלבעל קשר עם אשה אחרת. הצדדים הופנו ליעוץ נישואין. חו"ד המטפלת היתה חיובית והמלצתה היתה להתחיל טיפול זוגי. ביה"ד אימץ את חו"ד המטפלת.

בתאריך 11.9.49 הגישה האשה תביעת גירושין, כתובה ופיצויים. לטענתה, הבעל עזב את הבית והוא בקשר יומי וקבוע עם אשה אחרת. תקוותה לשלום בית נגוזתה.

✂ נפסק:

בית הדין השתכנע כי טענות הבעל על קשריה של אשתו עם אשה אחרת הן נכונות. על אף התחייבות האשה לנתק את הקשר היא לא עשתה זאת. נכון שגם לבעל קשר עם אשה זרה. ביה"ד מגנה קשרים אלה, אך יש חשיבות למועד יצירת הקשר. הצדדים מורדים זה בזו ועליהם להתגרש. אין מקום לחיוב הבעל במזונות האשה, ולגבי כתובתה - היא זכאית רק לעיקר הכתובה בסך 500 ש"ח בלבד.

תיק מספר 367913/1

ניתן ביום ד' טבת תשע"ג (17.12.2012)

הופיעו: עו"ד דוריס גולשה נצר (לאשה), עו"ד שאול דבח (לאיש)

4. הרשעת הבעל במעשים מגונים בקטינים כעילה לחיוב בגט ולחיוב בכתובה.

בית-הדין הרבני האזורי ירושלים:
הרב חיים שלמה רוזנטל - אב"ד
הרב סעדיה שרעבי - דיין
הרב בנימין לוי - דיין

בית-הדין הרבני הגדול:
הרב שלמה משה עמאר - יו"ר
הרב ציון בוארון - דיין
הרב ציון אלגרבל - דיין

העובדות:

הבעל הורשע בבית-המשפט במעשים מגונים בקטינים וריצה עונש מאסר בפועל במשך שנה. לאחר פרסום גזר הדין בעיתונות, הגישה האשה תביעת גירושין, במסגרתה תבעה אף את סכום הכתובה העולה כדי 550,000 ₪, בטענה כי מאסה בבעלה מאיסות גמורה. הבעל הסכים להתגרש, ולא נרשם דבר לעניין הכתובה. הבעל טען כי לו היה יודע שהאשה תתבע את הכתובה, לא היה מסכים להתגרש.

בית-הדין הרבני האזורי:

בפנינו תביעת האשה לכתובה. בני הזוג נישאו בשנת תשס"ד והתגרשו בשנת תשס"ז סכום תוספת הכתובה הוא 550,000 ₪. בשנת תשס"ו הגישה התובעת תביעת גרושין וכרכה בה גם את הכתובה. התיק הועבר לביה"ד דן ע"י ביה"ד הגדול, וביה"ד לא היה מודע לנושא הכתובה שהוא "אבן הנגף". קודם סידור הגט לא נשאלה האשה כמקובל האם היא מוותרת על כתובתה ודבר זה צוין בפרוטוקול לאחר סידור הגט שהאשה לא נשאלה ע"כ. הנתבע טוען שהיה ברור לו שלא תהיה תביעת כתובה אחר הגרושין וע"ד כן התגרש.

רקע:

הנתבע הורשע בביהמ"ש על מעשים מגונים בקטינים וריצה עונש מאסר בפועל למשך שנה. בשנת תשס"ה נעצר הנתבע

הבעל טען מנגד שהוא גורש מהבית על ידי האשה, לאחר שהעלה בפניה ספקות באשר להמשך חייהם המשותפים. ביה"ד קבע, שתביעת הגירושין של האשה מוצדקת, לאור יחסיו של הבעל עם האשה האחרת וכישלון הניסיון לשלום בית. כמו כן, הבעל לא הוכיח עילת גירושין. ביה"ד פסק, כי האשה זכאית לכתובתה ותוספתה, שתקוזז מסך זכויות הבעל המגיעות לה על פי איזון המשאבים (ביה"ד המיר את סכום הכתובה מלירות והעמידה על סך 180,000 ש"ח).

✂ נפסק:

אומנם יש מקום להטיל ספק בכנות תביעת האשה לשלום בית, כאשר באותו תאריך שבו הגישה תביעתה לשלום הבית בבית הדין, במקביל הגישה תביעה בביהמ"ש לפירוק השיתוף, ולא רק למתן פסק דין הצהרתי לשמירת זכויות, אלא בקשה מפורשת לזמן את הנתבע ולפרק את השיתוף בדירת הצדדים ובנכסים. יתכן שהאשה סברה שהסיכוי לשלום בית הוא קלוש ביותר, ועם כל זאת בחרה לנסות עדיין שלום בית וגם בכתב התביעה בביהמ"ש היא מציינת שהיא מתעדת להגיש תביעה לשלום בית בבית הדין.

בכל אופן, באשר לתביעת הגירושין שהוגשה על ידי האשה לאחר מכן, יש מקום נרחב לומר שהוגשה בצדק כתוצאה מיצירת הקשר של האיש עם האשה האחרת וכישלון הניסיון לשלום בית, ואין לאיש עילה ברורה והוכחה לומר שהגירושין יצאו ממנה כדי להפסיד לאשה את כתובתה שהינה חוב ודאי. **מסקנת הדברים** - באופן עקרוני פוסק בית הדין שהאשה זכאית לכתובתה ותוספתה.

באזורי: תיק מספר 836709/2

ניתן ביום י"א בכסלו תשע"ג (25.12.2012)

הופיעו: עו"ד אושרי שלוש (לאשה), עו"ד שושנה אסא (לאיש)

פסק דין זה מתאים גם למדור עילות.

3. כשלשני בני הזוג קשרים מחוץ לנישואין עליהם להתגרש והאשה זכאית לעיקר כתובתה בלבד.

בית הדין האזורי תל-אביב:
הרב אחיעזר עמרני - אב"ד
הרב דוד בירדוגו - דיין
הרב מאיר פרימן - דיין

העובדות:

הבעל תבע גירושין וכרך לתביעתו את נושאי המשמורת, מזונות וחלוקת הרכוש. האשה הגישה תביעות בנושאים אלה לבית המשפט וכן תבעה כתובה בבית הדין. הבעל האשים את אשתו בקיום יחסים עם אשה, ומנגד האשה האשימה אותו בקשר עם אשה זרה. לטענת הבעל הקשר נוצר רק לאחר הפירוד מאשתו. הצדדים נשלחו ליעוץ נישואין אך הדבר לא הצליח.

טענת הבעל שאם היה יודע שתתבע כתובתה לא היה מגרש, אינה טענה, מכמה טעמים, וכמבואר בס' קנ"ד בסדר הגט בפתי תשובה ס"ק ל"ו ובס' קל"ד סק"א שאפילו בגילוי מילתא לא מהני לבטל הגט שהיה לו להתנות בפירוש יעו"ש.

דעה ב': מצטרף למסקנה הנ"ל.

דעה ג': לדעת המיעוט יש ספק בענין המאיסות אי לכך אין לחייב את הבעל בכתובתה.

והלכה כדעת הרוב.

בית-הדין הרבני הגדול:

לאחר העיון ביה"ד דוחה הערעור לאור התנהגותו של הבעל שהורשע במעשים מגונים בהתעסקות מינית עם קטינים תוך העמדת האשה בסיכונים בחיי אישות וגרימת בושה לכל המשפחה כתוצאה ממעשיו [כדין המדיר את אשתו שלא תשאיל כליון] המהווים ללא ספק עילה לחיוב הבעל בגט המשליכה על חיוב המערער בכתובה וכן כידוע התעסקות עם קטינים בשל היותה סטייה מינית מובהקת משליכה באופן מעשי על צמצום יחסי אישות לאשה ונגרם לה צער גדול וזאת ללא כל קשר למאיסות האשה שיש להניח שהאשה נגעלת מכך ויראה לחזור אליו שכשלעצמה מהווה סיבה לחייב בכתובה...

כמו כן אין שום הוכחה שויתרה על הכתובה מאחר וציינה זאת בכתב תביעתה.

למרות האמור מאחר והמדובר בכתובה מוגזמת וגם שאי אפשר להתעלם מכך שהאשה טענה בתוקף שהיא מואסת בו מאיסות גמורה, ומכוח כל אלה, יש צד חשוב לומר שבעצם קבלת הגט בשתיקה ללא הזכרת ענין הכתובה יש בכך משום מחילה, ועל כן בצירוף כל הספקות הללו, אנו מחליטים להעמיד את גובה הכתובה על מחציתה בלבד וללא הצמדה.

באזורי: תיק מספר 732272/3

ניתן ביום י"א באדר ב' התשע"א (17.03.2011).

בגדול: תיק מספר 804711/3

ניתן ביום כ"ח במרחשון התשע"ג (13.11.2012)

הופיעו: עו"ד מרים גודלפישר (לאשה), עו"ד מאיר שכטר (לאיש)

פסק דין זה מתאים גם למדור עילות.

5. בעל המתנגד לניסיון שלום בית ללא סיבה טובה מחויב בכל ערך הכתובה.

**בית הדין האזורי טבריה:
הרב אוריאל לביא - אב"ד
הרב חיים בזק - דיין
הרב יוסף יגודה - דיין**

נפסק:

בעקבות החלטה קודמת מיום י"ג שבט תשע"ג (24.01.2013) התקיים דיון נוסף, שבו בית הדין חזר והבהיר לבעל שבנסיבות הנוכחיות אם אכן יעמוד על דעתו השוללת חזרה לשלום בית כראוי, יחויב בגירושין ובמלוא תשלום הכתובה. אך מאחר שהבעל

בחדש למעשים מגונים ושחרר לאחר 10 ימים למעצר בית לעשרה חודשים. בשנת תשס"ו ניתן גזר דין של מאסר לשנה בתוספת מאסר על תנאי ופיצוי כספי לקטינים. לטענת התובעת לא ידעה במשך כל אותה תקופה את אמיתות המעשים וסברה שאלו האשמות שווא כפי שהנתבע אכן אמר לה. רק לאחר גזר הדין ופרסום העניין בעיתונות נודעו לה היקף המעשים וחומרם. היא חיכתה מספר ימים עד שיכנס לכלא ואז הגישה תביעת גירושין. לטענתה היא מאסה בו מאיסות גמורה ומשום כך הגישה תביעת גירושין. מנגד טוען ב"כ הנתבע שתחילתו של הליך הגירושין היה בפני הרכב אחר שפסק שהבעל חייב לגרש את אשתו, הנתבע הגיש ערעור לביה"ד הגדול ובערעור דעת הרוב הייתה שיש להטיל ספק במאיסות האשה בבעל שכן בתקופה שהיה במעצר בית ועד להרשעתו הצדדים המשיכו לחיות יחד ובפרוטוקול הדין בביה"ד הגדול יש הודאה של ב"כ האשה שגם חיו חיי אישות ומשום כך החליט ביה"ד הגדול להעביר את התיק להרכב אחר ע"מ שיברר את העניין והתיק עבר להרכב דנן. ביה"ד דנן שמע טו"מ הצדדים ושמע עדויות, טוען ב"כ הנתבע היות וביה"ד הגדול קבע שהדבר ספק אם האשה אכן מאסה בבעל, מספק אין להוציא מהבעל. עוד מצרף הוא את עדות עו"ד... שיצא את הבעל בביה"מ"ש שהעיד בביה"ד שהאשה ידעה את כל החשדות המיוחסים לבעל ובכ"ז המשיכה לתמוך בו במהלך כל המשפט ולהעיד לטובתו. לטענתו האשה החליטה להתגרש רק לאחר שהדבר פורסם בעיתונות ובלחץ משפחתה הגישה תביעת גרושין.

לאחר העיון בסיכומי הצדדים ולאור החומר שבתיק נראה לביה"ד בתור דבר ברור שאדם שעושה מעשים כנ"ל כל אשה נורמאלית תמאס בבעל כזה ולא תרצה לחיות עמו. גם אם נכונים דברי ב"כ הבעל בביה"ד הגדול, שהאשה קיימה יחסי אישות בתקופה שלפני ההרשעה (דבר שהאשה מכחישה בסיכומיה) אין זאת אלא משום שסברה שאלו רק חשדות, אך משהורשע ונדון למאסר מיד הגישה תביעת גרושין. אין ספק שמעשים כגון אלו שהורשע הבעל בהם גורמים מאיסות לאשה. זאת ועוד, גם אם נאמן את דעת הרוב בביה"ד הגדול שהדבר ספק, זהו לענין חיוב בגט שע"ז היה הנדון בביה"ד הגדול, אך לענין הפסד בכתובה מדין מורדת פסק הדין בתחילת סי' קנ"ד סק"ב שבספק מורדת לא הפסידה כתובתה שיכולה לומר קים לי ואף שהב"מ שם נחלק עליו כתבו בפד"ר ג' עמ' 163 שלא נחלקו אלא בספק בדין אבל בספק במציאות גם הב"מ יודה לב"ש שאין ספק מוציא מידי ודאי חיוב כתובה וגובה כתובתה. עוד יש להוסיף שבנדו"ד האשה בתביעת הגרושין תבעה בפירוש גם את כתובתה וכתב הרמ"א באבע"ז סימן ע"ז סע' כ' שהטוענת מאוס עלי ותובעת כתובתה יש לה דין מורדת דבעינא ליה ומצערנא ליה. במורדת דבעינא ליה לא מפסידה את כתובתה עד שיעשו בה כל משפטי המורדת היינו הכרזות והתראות, כמבואר שם. וא"כ בנדו"ד לא נעשו באשה זו משפטי המורדת וגם אם ביה"ד היו רוצים להתרות בה לא היו יכולים כאשר הדבר ספק, כמבואר בחזו"א אבע"ז סי' ס"ט ס' כ"ו. ומש"כ גם אם הדבר היה ספק לא היה דינה להפסיד את כתובתה. וכאמור ביה"ד בדעה שאין כאן ספק שבעל כזה מאוס באמתלא מבוררת ואין דינה של האשה כמורדת ומשום כך לא הפסידה כתובתה.

עילות גירושין

6. חיוב בגט והטלת סנקציות בטענת מאיס עלי כשאין בידי האשה הוכחות ואמת לא מבוררת.

**בית הדין הרבני האזורי באשדוד:
הרב יקותיאל כהן - אב"ד
הרב מיכאל צדוק - דיין
הרב אברהם מאיר שלוש - דיין**

העובדות:

לפני שנתיים האשה הגישה תביעת גירושין, תביעתה זו נדחתה בשל היעדר עילת גירושין. האשה הגישה תביעה חדשה, בה היא טוענת טענת "מאיס עלי". טענה זו לא נטענה בתביעה הקודמת.

✂ נפסק:

בית הדין בודק האם יש לדון בתביעת האשה שכן מדובר בגלגול שני של התיק ואם-כן הרי האשה היא כ"טוענת וחוזרת וטוענת" שאין שומעים לה כמבואר בחושן-משפט סימן פ'.

בית-הדין מחליט כי יש לשמוע את טענת המאיס עלי הגם שמדובר בטענה חדשה שכן כל ההלכות של "אינו טוען וחוזר וטוען" נאמרו לגבי דיני ממונות אבל לגבי גירושין ונישואין מועילה אמתלא מדוע לא העלתה טענה זו מקודם.

נראה כי בנידון דידן יש אמתלא לאשה שכן היא חשבה לתומה כי טענת מאיס עלי כלולה ונובעת ממכלול הטענות שטענה כנגד בעלה בתביעתה הראשונית. אמתלא נוספת העומדת לאשה היא שטענת מאיס עלי נובעת ממכלול הטענות שטענה בהתדיינות הראשונה ולכן גם אם נאמר שטענה זו חדשה אין כאן חיסרון של חוזר וטוען.

סיבה נוספת לשמיעת הטענה היא משום שייטכן ומאיסות האשה התפתחה וגדלה מאז פסק הדין הקודם ולכן יש לפנינו נסיבות חדשות ונידון חדש שיש לדון בו.

סיבה נוספת היא שמדברי האשה מפרוטוקול הדיון הקודם: "לא אוכל לחזור אליו" ... "אין לי כוחות יותר אחרי הפגיעות שהיו ואין מה לתקן" - מבטאים מאיסות גמורה כך שלמעשה טענה האשה מאיס עלי ומשכך ניתן לדון בטענה זו מחדש.

בדיון הקודם בית הדין לא התייחס לטענה זו כדי לתת סיכוי והזדמנות לשינוי ותיקון המצב וחזרה לשלום-בית ואולם כיום שחלפו שנתיים ואין שינוי במצב יש על ביה"ד לחזור ולדון בטענה זו לפי האמור בתקנות הדיון.

לגופו של עניין: בפרוטוקול מהדיון מלפני שנתיים הודה הבעל כי אמר לאשה קללות שונות, כן בהתייחסות לטענת האשה כי לא קיים איתה יחסים במשך חמש שנים טען כי לא היה איתה במגע מיני "רק" במשך חודשיים.

עמד על דעתו, ודחה על הסף כל אפשרות לבחינת חזרה לשלום בית בתנאים כאלו או אחרים, אין מנוס אלא לקבוע כי נסיבות אלו הן נסיבות הגוררות פסיקת חיוב בגירושין ביחס לבעל וכן תשלום הכתובה במלואה. אמנם תביעת הגירושין הנוכחית היא תביעה שהוגשה מטעם האשה, אך תביעה זו אינה מביעה יזמה לגירושין מצידה, אלא דרישה שלא להמשיך לשאת את המצב הנוכחי פרק זמן נוסף, שהיא דרישה מוצדקת.

אמנם אם הבעל מחויב בגירושין בעקבות תביעת האשה לגירושין, בנסיבות מסוימות לא יהיה מקום לחיוב תוספת כתובה על יסוד שיטת ר"ח (בתוס' יבמות דף סה, ב ד"ה כי) אך במקרה הנוכחי, שבחר למרוד באשתו ולכן חויב בגירושין, בנסיבות אלו דברי ר"ח לא נאמרו.

ביחס לשיטת הב"ש סי' קנד סק"א שהביא את דברי ר"ח גם ביחס לעילות המפורטות באה"ע סי' קנד ס"א, עיין שו"ת רבי עקיבא איגר החדשות סי' נא ובתשובת נפת צופים חלק אה"ע סי' קי, ובחזו"א אה"ע סי' סט ס"ק כב ובפד"ר כרך א' עמ' 216-222, שכתבו שאין הדברים אמורים בנסיבות שבהן הפירוד או הגורם לחיוב הגירושין נוצרו ביוזמתו ובבחירתו של הבעל, ועי"ש בחזו"א שכתב כן ביחס למורד.

בפס"ד הנ"ל בעמוד 218 כתבו "אם הבעל אינו זן את אישתו מפני שאינו רוצה להשתכר ולזון, ובגלל זה היא דורשת גט, הרי דרישת הגט באה בגלל מרידתו של הבעל, והגירושין הם באשמתו שהרי לא מאונס אינו זן אותה אלא מרצון, כי בזדון מרד באישתו, ולו היה רוצה הרי יש לו היכולת להשתכר ולזון אותה. ואף שבסוף פסיקת הגירושין הם לפי דרישת האשה, דרישה זו אינה אלא תוצאה הגיונית מרצונו או אי רצונו של הבעל, ולכן זה נקרא שמחמתו באה הדרישה לגט. ולא יתכן לומר בכגון זה שהגט הוא מחמתה. ומאחר שישוד הפטור לר"ח הנך דכופין מחמתה נופל כאן, לכן גם לדעת הר"ח אין הבעל פטור לשלם התוספת. ואם לא נאמר כן, הרי לפנינו דרך לבעל מורד להתחמק מתשלום הכתובה, לא יזון אותה ויאלצנה על ידי זה לדרוש גט, ויהיה פטור לשלם הכתובה על ידי המרידה, בטענה על דעת שתדרשי גט לא התחייבתי, דבר זה אין הדעת סובלתו", עד כאן מפסק הדין הנזכר.

על כן הוא הדין כשחיוב הגירושין נובע מיוזמת הבעל שמרד באשתו ללא שנמצאה לכך הצדקה או פוסקים שמעמדו ההלכתי של הבעל הוא בעל המורד באישתו, שדינו נפסק בשו"ע אה"ע סי' ע"ז סעיף א', לחיוב בגירושין ובמלוא הסכום הקבוע בכתובה.

בנסיבות אלה יזמן מועד קרוב לדיון במגמה להסדיר פירוד במגורים בין הצדדים ולנקוט באמצעים הדרושים להביא לסיום ההליך בגירושין.

תיק מספר 603750/2

פסק הדין ניתן ביום י"ג בניסן התשע"ג (24.03.2013)

הופיעו: עו"ד סיגלית גוזלן (לאשה), עו"ד שמחי וכניס (לאיש)

פסק דין זה מתאים גם למדור עילות.

הדבר ושאלן מאיסות ממשית לפנינו, אבל ככל שבית הדין משתכנע, אין צורך בהוכחות נוספות. כל הראיות העומדות בסתירה לטענת מאיס עלי (כדוגמת תביעת האשה לכתובתה), כוחן יפה רק שאין אנו בטוחים במאיסות אבל אם אנו בטוחים בדבר אזי אין בכוחו של שום גורם לסתור את טענת מאיס עלי וזכאית האשה לטעון כן וכל-שכן במקום שאין לאשה אמתלא מבוררת אולם ביה"ד מאמין לה ומשוכנע למעלה מכל צד של ספק כי אשה זו מואסת בבעלה ולכן מצווה על הבעל לגרש את האשה.

אשר על כן, על הבעל לגרש את אשתו.

תיק מספר 21101/2
ניתן ביום כ"א באייר תשע"א (25.05.2011)
הופיעו: עו"ד שרון פרץ (לאשה), הרב רפאל מזוז (לאיש)

בבית הדין הרבני הגדול: הרב יונה מצגר - יו"ר הרב אברהם שיינפלד - דיין הרב יצחק אלמליח - דיין

החלטה

בפנינו ערעור על פסק הדין דלעיל, לאחר שמיעת הצדדים, נראה לנו שאין מקום להתערב בקביעת העובדות על ידי כבוד ביה"ד האזורי אודות מאיסות האשה בבעל ומשכך יש לדחות את הערעור.

יחד עם זאת, ההצעה שהעלו הבעל וב"כ בדיון עשויה להועיל לשני הצדדים לסיום מהיר של ההליכים ולכן אנו ממליצים לאשה לשקול את ההצעה בכבוד ראש.

פסק הדין ניתן ביום כ"א בחשוון התשע"ג (07.11.2012).

בית הדין הרבני האזורי באשדוד הרב יקותיאל כהן - אב"ד הרב מיכאל צדוק - דיין הרב מרדכי רלב"ג - דיין

לאחר שבית הדין התרה בבעל בדיון הקודם שהתקיים מלפני כחודש כי אם ימשיך בסירובו לקיים את פסק הדין דלעיל ביה"ד יטיל עליו סנקציות, מחליט ביה"ד להטיל את הצווים הבאים כנגד הבעל:

1. איסור יציאה
2. להחזיק רישיון נהיגה
3. מגבלות בחשבון הבנק.

פסק הדין ניתן ביום י' באדר תשע"ג (20.2.2013).

פסה"ד עוסק גם בנושאים הבאים: צווי הגבלה, סדר דין וראיות.

הערה: לאחר הטלת צווים אלו סודר גט בין הצדדים

מדברי האשה בבית הדין מלפני שנתיים נוכחנו בהתבטאויות קשות של מאיסות מצד האשה כלפי בעלה. בית הדין התרשם כי אכן מאיסות האשה בבעלה הינה כנה ואמיתית ואין חשש של מניעים זרים.

יש לבחון מה הביא את האשה למאיסות קשה זו? ואיזו אמתלא מבוררת יש לאשה?

מעיון בדברי האשה בפני בית הדין נראה כי מדובר במשבר נישואין מתמשך זה מספר שנים כאשר האשה חפצה בקרבתו של בעלה אליה ופעלה כדי להיות רצויה לו והשתוקקה ליחסי אישות איתו ואילו הוא, לטענתה, התעלם ממנה ודחה אותה במשך זמן רב. לטענתה מדובר בדפוס התנהגות מתמשך, שיש בו להפוך את האשה ממאוכזבת ומתוסכלת, לשונאת ומתעבת את בעלה באופן בלתי הפיך.

הבעל אמנם מכחיש כי מדובר בתהליך ארוך אך הודה כי מנע יחסי אישות מאשתו למשך חודשיים וחצי, כאמור האשה נשאה עמה תסכול ואכזבה מיחסו של בעלה אליה, דבר שהלך והתפתח אצל האשה למרירות ותיעוב וכיום האשה טוענת מאיסות קשה כלפי בעלה כפי שבאה לידי ביטוי בסצנות קשות שהיו לעיני בית הדין שיש בהן כדי להוכיח כנות מאיסותה של האשה.

הבעל פעל למען תיקון המצב לקירוב אשתו אולם כנראה כי פעל מעט מדי ומאוחר מדי. הבעל שלח פרחים לאשתו לאחר שביה"ד דרש ממנו לפעול באופן זה. כן פרסם הבעל ברכה לאשתו בעיתון מקומי לאחר שחברת משפחה יעצה לו לעשות כן. אולי עשה הבעל עוד כמה פעולות לשלו"ב אולם נראה כי מתוך הצורך בהכוננו למעשים אלו כי אכן החסיר הבעל מאשתו ביטויי הערכה וקירוב בחיי הנישואין. תחתם, מנת חלקה של האשה הייתה מילות גנאי והשפלות כמקצת הודאתו בעבר. הבעל, לא השכיל לפעול לבטל את צו ההרחקה שרבו נגדו בבית המשפט לענייני משפחה, דבר שממילא הפך את הצו לקבוע. הבעל טען כי הוא נמנע מלהגיש כתב הגנה לביטול הצו מאחר וסבר כי מתוך שלא יכפישה בכתב ההגנה האמור יקרבת את אשתו אליו. למרות זאת, האשה פירשה את ההתנהגות הזו כי הניתוק והפירוד טובים לו. דבר שהעצים את הריחוק ביניהם והגביר את השנאה והתעוב שלה כלפיו.

כאמור האשה קצה בחיי הנישואין עם בעלה מואסת ומתעבת אותו וקיים חוסר אמון טוטאלי שלה כלפיו. הבעל מבקש שלום בית, כן הבעל השתתף בקורס וקבוצת תמיכה לשיפור ושינוי עצמי והוא טוען שהוא השתנה והוא מוכן לעשות הכול למען אשתו וילדיו.

בית-הדין מאמין בכנות של הבעל ברצונו לפעול למען הצלת ביתו, אולם צר לבית הדין אך הדבר נתקבל בחומה אטומה ובצורה.

כאמור, האשה פיתחה מאיסות גמורה וחמורה נגד בעלה הכוללת חוסר אמון טוטאלי בו ולכן אין היא יכולה ומסוגלת לחזור לחיות עם בעלה ואין מנוס מגירושי הצדדים.

זאת ועוד, גם אם לא נקבל שיש כאמור לעיל אמתלא מבוררת הרי יש לומר כי מאחר וכאמור לעיני ביה"ד ניכרים דברי אמת כי האשה מאסה מאיסות גמורה בבעל לכן יש לפסוק כי על הצדדים להתגרש.

הצורך להוכחת המאיסות הוא רק בכדי להשתכנע באמיתות

7. ספירת זרע נמוכה כעילת גירושין.

בית-הדין הרבני האזורי אשקלון:
הרב א. אהרון כץ - אב"ד
הרב ישי בוכריס - דיין
הרב אליהו אריאל אדרי - דיין

העובדות:

לצדדים ילד שנולד כתוצאה מטיפולי פוריות קשים וממושכים שנבעו מבעיה תורשתית אצל הבעל של ספירת זרע נמוכה. לאחר הפצרות הבעל לילד נוסף, הסכימה האשה לעבור טיפולים נוספים, שגרמו לה קושי רב וסבל נפשי. בעת שהתנאים הבשילו להפריה, הודיע הבעל לאשה כי אינו מעוניין בביצועה. האשה הגישה תביעת גירושין לבית הדין הרבני וטענה כי ספירת זרע נמוכה עולה כדי מום המהווה עילה לגירושין. בדיון בפני בית-הדין, הבעל הכחיש כי הוא סובל מספירת זרע נמוכה וכן הכחיש כי סרב להתלוות לאשתו לצורך ביצוע ההפריה, אך סירב לעבור בדיקת פוליגרף להוכחת טענותיו.

נפסק:

הופיעו הצדדים וב"כ לדיון בנושא גירושין וכתובה. ב"כ האשה מסרה כי לאחר ההפניה לייעוץ האשה עדיין עומדת על דעתה להתגרש.

לעומת זאת הבעל טוען כי עדיין חפץ הוא בשלום בית.

התנהל דיון ארוך ובו שמע ביה"ד באריכות את דברי הצדדים. בדיון הקודם שהתקיים בפנינו הסכים הבעל כי לא יחזיק את אשתו בכוח אלא שמבקש הוא הזדמנות לשקם את חיי משפחתו. הוסכם כי הצדדים יופנו להתייעצות לשם בדיקה מעמיקה האם יש תוחלת לנישואין אלו.

הצדדים אכן פנו לייעוץ ונתקבלה חוות דעתו של הד"ר... הקורא את חוות הדעת בתשומת לב מבין כי מסקנתה היא כי אין סיכוי לשינוי דעתה המוצקה של האשה, אכן ייתכן שהיה מקום לשיקום מערכת היחסים, אך נראה כי הוחמצה השעה.

בית הדין מיצר מאד על התנהלות הבעל ראוי לו כי יעמוד בדבריו הקודמים ויפנים כי נראה שאין מנוס מגירושין, הבעל חזר ואמר שלא יחזיק את אשתו בכח אך מעשיו הפוכים מהצהרותיו. על אף ההבנה לכאבו אין בזה הצדקה לכבילתה של האשה אליו בעל כרחו.

מערכת היחסים בין בני הזוג הינה מורכבת וכאובה ביותר, ברקע בעיות פוריות ובעיות אישיות לא פשוטות שהביאו למצב זה, ההיגיון והיושר מחייבים הבנת המצב, ידיעה שערכים מיותרים לא יועילו אלא להיפך זיקו.

סוף דבר - הבעל מתנהל באופן בלתי מוסרי ולאור דיון זה וקודמיו והחומר שבתיק קובע בית הדין שעל הבעל לגרש את אישתו ראוי לצדדים שיתגרשו בהקדם האפשרי.

על הצדדים לדווח תוך שלושה שבועות לאן פניהם מועדות.

תיק מס' 831955/1

ניתן ביום כ"ג בטבת התשע"ב (18.01.2012)

הופיעו: עו"ד יעל שמואלי (לאשה), עו"ד יוסי מלול (לאיש)

הערה: הצדדים הגיעו לפשרה.

8. מעמדן של טענות רועה זונות ומאיס עלי לעניין חיוב בגט.

בית הדין הרבני האזורי תל אביב:

הרב נחום פרובר - אב"ד

הרב יצחק הדאיה - דיין

הרב מרדכי רלב"ג - דיין

העובדות:

הצדדים היו נשואים 24 שנים בעת שהאשה הגישה תביעת גירושין בשנת 2010. לטענתה מאז שגילתה שבעלה בגד בה הם חיים בנפרד (מדובר בחודשים רבים) והיא דורשת להתגרש ואינה מוכנה כלל לשקול שלו"ב. הבעל מסרב ומבקש שלו"ב והוא מכחיש את טענת הבגידה. בדיונים שהתקיימו בהמשך הביאה האשה חוקר פרטי כדי להוכיח את טענת הבגידה. כמו כן, ביקשה מבית הדין לשמוע את עדות הילדים על אלימות שהתרחשה בבית. בית הדין סירב לקבל עדות זו הן משום שהעדים קרובים בקרבה ראשונה לבעלי הדין והן משום שבית הדין מתנגד לעדות ילדים כנגד הוריהם בשל הנזק שהדבר גורם ליחסים שביניהם.

נפסק:

לעניין טענת רועה זונות - הוכח כי הבעל יצא עם שתי נשים. לפי דעת הרמ"א (אבן העזר קנד א'): "מי שהוא רועה זונות ואשתו קובלת עליו, אם יש עדות בדבר, שראו אותו עם מנאפים או שהודה, יש אומרים שכופין אותו להוציא". אמנם, הבית יוסף (סוף סימן קנד) קובע שלא כופים בטענת רועה זונות, אבל נראה שיסכים שניתן לחייב גט. יש לשים לב ללשונם של הבית יוסף והרמ"א המדברים על מי "שראו אותו עם מנאפים", כלומר אין צורך בהוכחה על קיום יחסי אישות ממש, אלא די "שהבעל נמצא עם מנאפים חל עליו דין של רועה זונות... ולכאורה במקרה שלפנינו שהתברר גם ע"פ הודאת הבעל שהיה עם שתי נשים, יש להחשיב מצב זה שאכן הבעל היה עם מנאפים, והיה מקום לחייב את הבעל בגט מדין רועה זונות".

לעניין טענת מאיס עלי - האשה אמרה שבשום מקרה לא תחזור לבעלה, ויש לראות בכך טענת מאיס עלי לאור המובא בבאר היטב אה"ע סימן ע"ז ס"ק י"ב בשם הר"א ששון: "האומרת איני רוצה בו שנאתיו לא נקרא עוד בעלי הוי כמאיס עלי". אמנם אין לנו הוכחה על קיום יחסי אישות עם אחרות, אולם יש לנו הוכחה על קשרים עם נשים זרות. לכן יש לקבל את טענת האשה כמאיס עלי בטענה מבוררת. יתר על כן, לפי דברי ערוך השולחן (קנד טז) ברועה זונות "בוודאי שמאוס עליה ואפשר שגם יש סכנה בדבר". בזמננו יש מחלות קשות מאד העוברות על ידי קיום יחסים וצודקת האשה בטענתה שאינה רוצה לחיות עמו.

מאידך, הבעל תובע שלום בית ואינו רוצה לגרש. מפד"ר ז עמ' 4, פד"ר יב 337, שורת הדין ה עמ' רל ומעוד פסקי דין, וכן מפוסקים

כחצי שנה התקבל בבית הדין מכתב מבית הדין בפריס בו מפרט הבעל את תביעותיו הממוניות וכן הוא העלה טענות שהאשה בגדה בו.

✂ נפסק:

הרב מיכאל עמוס (בהסכמת חבריו להרכב):
לפנינו עתרה האשה לגירושין. נראה כי יש לחייב את הבעל בגט מכמה טעמים:

א. הבעל הינו מורד מתשמיש שכן הוא נטש את אשתו וילדיו למעלה משלוש שנים והוא מסרב לבוא להתדיין בפני בית הדין בארץ או במקום מושבו (כן נפסק בשו"ת חוט המשולש חלק ג' סימן טז ובשו"ת מהרש"ם חלק ו' סימן קלז). יתרה מכך, בית הדין שלח לו הזמנות והתראות ולמרות זאת לא הסכים הבעל להתדיין בפני ערכאה כלשהי. וקל-וחומר שברח מארץ ישראל לחו"ל. בדינו של בעל מורד (שו"ע עז, א) נכתב כי לכולי עלמא כופים אותו לגרש.

ב. הבעל לא זן את אשתו ואת בניו. האשה פוטרה מעבודתה ובית הדין פסק לה מזונות ואולם הבעל לא משלם ועל כן יש לראותו כמורד ממזונות (עיין פד"ר א עמוד 215 שכתבו שאפשר לחייב ולא לכפות מורד במזונות).

ג. הצדדים עלו לארץ והבעל ברח מהארץ לחו"ל ובוודאי שהוא לא יכול לכוף אותה לבוא לחו"ל וכן אינו רוצה לבוא לארץ, על כן יש לחייבו בגט. לאור האמור בפד"ר ח' עמ' 20 ובפד"ר ה עמ' 67, האשה יכולה לומר קים לי כדעת רוב הפוסקים שגם בזמן הזה מצוות ישוב ארץ ישראל נוהגת. ואם כן בנד"ד שהצדדים עלו לארץ וגרו בה יכולה האשה לומר קים לי שלא יכול הבעל לצאת מהארץ ואם יצא הרי שהוא חייב במתן גט.

ד. האשה טוענת כי הבעל חי בצרפת עם אשה אחרת כך שדינו הוא של רועה זונות. הדבר נתגלה לאשה על ידי מייל שנשלח אליה מהאשה הזרה אתה חי בעלה. מלבד תכתובת זו לא הובאו עוד ראיות ואולם במכתב שכתב הבעל לבית הדין בפריז הוא לא הכחיש את טענות האשה בנוגע לבגידתו. דינו של רועה זונות הוא שכופים לגרש (כמבואר ברמ"א קנד, א). למרות שטעון זה הינו בעל ראיות חלשות מכל מקום יש בשאר העילות שכתבנו כדי לחייב ואולי לכפות את הבעל. מכל מקום רשאי הבעל להופיע בבית הדין ולהכחיש כי הוא חי עם אשה אחרת.

ה. הבעל מעגן את אשתו למעלה משלוש שנים שלא באשמתה וכפי הידוע לבית הדין לא היא הגורמת לכך שהרי הבעל לא הגיע לדיונים. בטענת העיגון בפני עצמה יש לחייבו במתן גט. וכן העלו בפד"ר יב על פי דברי רבינו ירוחם ועוד, והסיקו שם כי לדעת רוב הפוסקים די בטענת עיגון לבדה כדי לחייב את הבעל בגט. ואם כן, בנד"ד שהבעל נטש את אשתו למעלה משלוש שנים בלי שטען כל טענו כנגד אשתו (פרט למכתב ששלח) ואשתו טוענת היא רוצה להמשיך בחייה והוא מעגנה וגם במכתב שכתב כתב לא טען לשלום בית אלא טען שהוא רוצה להתגרש,

רבים, ראשונים ואחרונים, עולה כי לא ניתן לכוף את הבעל לגרש בטענת מאיס עלי, ואף לחייבו לא ניתן. מנגד, הרב ולדנברג (ציץ אליעזר ד כא), הרב איזירר (שורת הדין ב עמ' סד), הרב לביא (שורת הדין ה עמ' רלט) וכן דיינים אחרים כתבו כי במקום שיש מעבר למאיס עלי גם עיגון ממושך, רשאי בית הדין להשתמש בהרחקות דר"ת.

"למסקנת הדברים נראה: במקרה שלפנינו יש מקום לראות את הבעל כרועה זונות וכן יש לראות את האשה מואסת בבעלה בטענה מבוררת. כתוצאה מכך על הבעל לגרש את האשה. באם הבעל לא יגרש את האשה ביה"ד יטיל בשלב ראשון על הבעל הרחקות דרבנו תם (סנקציות) ואף ישקול לחייב את הבעל בגט ע"מ להביא את הבעל ליתן גט.

לאור הנ"ל פוסק ביה"ד כדלהלן:

א. על הבעל לגרש את האשה תוך 30 יום;

ב. באם הבעל לא יגרש את האשה כנ"ל, ביה"ד יטיל על הבעל הרחקה דר"ת (סנקציות ע"פ החוק) לאחר שתוגש בקשה על כך לביה"ד.

תיק מספר 822069/1

ניתן ביום ט"ז שבט תשע"ג (27.01.2013)

הופיעו: עו"ד צוריאל בובליל (לאשה), עו"ד גלעדי ארנון (לאיש)

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים: ראיות, צווי הגבלה.

9. כפיית גט על בעל שעזב את אשתו ונסע למדינה זרה.

בית הדין הרבני בנתניה
הרב מיכאל עמוס - אב"ד
הרב שניאור פרדס - דיין
הרב אריאל ינאי - דיין

העובדות:

הצדדים הינם אזרחי צרפת שנישאו כדמו"י ועלו לארץ בשנת 2003. לפני שנתיים עזב הבעל את ישראל לצרפת. האשה הגישה תביעת גירושין מיד אחרי בריחת הבעל והתקיים דיון במעמד האשה בלבד.

בית הדין פנה בסמוך לאחר תביעת הגירושין לבית הדין בצרפת בכדי שיזמנו את הבעל לבית דינם בכדי לדון עימו בתביעת הגירושין. בית הדין בצרפת ענה כי הבעל מסרב באופן חד משמעי לתת גט לאשתו ואין להם היכולת לשכנעו.

בפני בית הדין הרבני התקיים דיון בעניין משמורת הילדים בהיעדרו של הבעל, בדיון נקבע כי המשמורת תהיה באופן זמני אצל האם עד קבלת תסקיר מלשכת הרווחה. בית הדין הודיע לבעל כי היות וההחלטה ניתנה במעמד צד אחד הרי שהוא רשאי לערער על ההחלטה בפני בית הדין (האזורי) תוך 45 יום. כן בית הדין קבע במעמד צד אחד מזונות עבור הילדים בסך 4,500 ₪. במכתב שנשלח לבעל על ידי בית הדין נכתב כי אם הוא לא יופיע לדיונים בית הדין יפסוק בתביעת הגירושין שלא בפניו. לאחר

✂ נפסק:

מחקירת בית הדין עולה כי טקס הנישואין נערך ללא רישום ברבנות וללא עשיית כתובה כראוי. ישנה שאלה לגבי נוכחותם של שני עדים כשרים בקידושין. אחד העדים היה 'הרב' (הגרשיים במקור) שערך את הטקס, ויתכן שהיה עד נוסף המודה בהיותו אדם חילוני, אך לא ברור שהוא אכן נכח בקידושין. יתכן שלנוכח התנהלותו של 'הרב', גם הוא פסול לעדות.

טענות האשה הן שהבעל רק מנסה להתחמק מחיוביו כלפיה. "טענתו העיקרית של ב"כ האשה הינה שהצדדים הוחזקו כנשואים, ומשכך, הרי האשה עומדת בחזקת נשואה לאיש ככל אשה נשואה... הוא טוען שאף אם נפלו פגמים מהותיים בטקס הנישואים, הרי שהיו כאן קידושי ביאה, שכן "חזקה שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות". עוד טוען ב"כ האשה שיש לצרף את השיטות המחמירות בנישואין אזרחיים, שכן, מעמד של הצדדים עדיף מבני זוג שנישאו בנישואין אזרחיים, שהרי אף לטענת הבעל הנישואין נחזו כנישואין כדמו"י".

"ב"כ האיש טוען שאין מקום לומר שהצדדים נשואים כדין מכוח הכלל "שאיין אדם עושה בעילתו בעילת זנות", לאור העובדה שהם סברו שהם נשואים כדין כמו גם נוכח העובדה שמדובר בצדדים שהם חילונים גמורים הפרוצים בעריות שעליהם אין מקום להחיל חזקה זו. הוא טוען שאין מקום לטענה שהצדדים הוחזקו כנשואים, מאחר שאין מקום להסתמך על חזקה כאשר מתברר בעליל 'שהחזקה' הייתה ללא בסיס ומחמת טעות".

ביה"ד קובע כי נראה שהעד השני אכן לא נכח באירוע. מדברי השו"ע ופוסקים רבים נוספים עולה ש"אין לחוש לקידושין שנעשו בעד אחד ואין כאן קידושין אך היכן שהדבר אפשרי יש לחוש לדעת הרמ"א ולסדר גט לחומרא". אך גם אילו היה מוכח שהעד נכח בעת הקידושין זה לא היה מסייע לאשה, אלא דווקא מפחית את תקפות הקידושין. מדובר בחילוני שהינו פסול לעדות ואם נניח שנכח בטקס, הרי שאף בגט לחומרא לא היה צורך. זאת לאור דברי הרב עובדיה יוסף "שאף מי שחושש להצריך גט לחומרא בקידושין בעד אחד, מודה שאם נצטרף עד פסול עם העד הכשר, אין חוששין לקידושין, שכן עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, והביא לך חבל פוסקים ובראשם מרן "הבית יוסף" בתשובה (אבן העזר סימן ב) שפסקו כן".

אין מקום לטענה שיש כאן קידושי ביאה משום "חזקה שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות". משום שלדברי פוסקים שונים חזקה זו אינה יכולה לחול במקרה דנן. "במקרה שלפנינו עסקינן בבני זוג החיים אורח חיים חילוני גמור ופרוצים בעריות, אשר חיו תקופה ממושכת ללא שחשבו שיש צורך למסד את הקשר ביניהם. כפי שנטען, שניהם אף קיימו מערכות יחסים קודמות עם נוכרים. בשום פנים ואופן לא ניתן לייחס להם בקיאות בהלכות קידושין או רצון להימנע מאיסורים. זאת ועוד. כיוון שהצדדים חשבו שהם נשואים וטקס הנישואין סיפק את רצונם מבחינה זו, אין לחוש שמא היו לאחר מכן קידושי ביאה ביניהם".

לגבי הטענה שהצדדים הוחזקו כנשואים, ומשכך, הרי האשה עומדת בחזקת נשואה לאיש - "אין מקום לחזקה זו כאשר ניתן לעמוד על האמת וידוע וברור שאין לה בסיס... במקרה אשר

ותבע רק תביעות ממוניות וגם להן הוא לא בא לבית הדין הרי שוודאי יש לחייבו במתן גט.

הבעל במכתבו תבע את כל מחצית מעשה ידיה של אשתו במשך השנים בהן הוא נטש אותה ולדעתו סכום זה עומד על 4,800 יורו. טענה זו אין בה ממש מאחר והבעל דינו כמורד והרי שהוא מפסיד כל הזכויות במעשי ידיה, וכ"ש שהוא לא פרנס את אשתו במשך כל השנים הללו. לכן לא מגיע לו דבר.

לגבי שאר טענות הבעל על מחצית הדירה, הסדרי הראייה והטענה כי אשתו בגדה בו - יתכבד הבעל ויבוא לבית הדין, יטען טענותיו וייתן פסק דין בבקשותיו.

סוף דבר, הבעל חייב במתן גט ואף מצווה לכופו ושלא יהיו בנות ישראל אלמנות בחייהן.

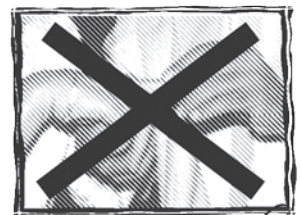
תיק מספר 290123/2

פסק הדין ניתן בתאריך י"ג באדר א' תשע"א (17.2.2011)
הופיעו: עו"ד לילי הורוביץ (לאשה), האיש לא מיוצג

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים סדרי דין וראיות ומזונות.

למדור זה ראו גם פסקי דין מספר 1,2,4,5,11.

ביטול קידושין

הערה: שני פסקי הדין שתקציריהם מובאים להלן פורסמו במאגרים המשפטיים.

10. ביטול קידושין שנערכו בטקס פרטי בנוכחות עדים בעייתיים, במקרה בו האשה מסרבת להתגרש והסנקציות כנגדה לא הועילו.

**בית הדין הרבני האזורי תל אביב:
הרב חיים שלמה שאנן - אב"ד
הרב מרדכי מזרחי בר אור - דיין
הרב שלמה שטסמן - דיין**

העובדות:

מדובר בסכסוך גירושין מר וארוך. כבר נפסק שהאשה חייבת לקבל את גיטה, אולם היא סירבה לעשות זאת ועל כן הוטלו עליה צווי הגבלה. ביה"ד התרשם שסירובה של האשה נובע משיקולים רכושיים. הבעל מבקש פסיקה הצהרתית שהנישואין בטלים בשל הטענות שיוזכרו בהמשך.

לפנינו נתברר למעלה מכל ספק שהליך רישום הנישואין היה מפוברק ומזויף ושהקידושין היו לכל היותר בפני עד אחד. אנו סבורים כי במקרה זה אף בעל שו"ת עין יצחק אבן העזר סימן מז, יודה שאין החזקה עושה כלום. גם אם יש מקום לחשש כלשהו... אין זה מביא לקביעה שהיה מעשה קידושין שיש לו נפקויות ממוניות או שיוצר איסור חדר"ג על הבעל, אלא לכל היותר לקביעה בדבר צורך בסידור גט לחומרא".

"סוף דבר, לאור כל האמור אנו פוסקים כדלקמן: נישואי הצדדים בטלים מעיקרם... מזכירות בית הדין תקבע לצדדים מועד לסיי דור גט לחומרא. במידה ומי מהצדדים לא יתייצב לסידור הגט, הוא יוכנס לרשימת מעוכבי החיתון של הנהלת בתי הדין".

תיק מספר 373701/10

ניתן ביום י"ח באדר התשע"ב (12.03.2012)

הופיעו: עו"ד אברהם אינדורסקי (לאשה), עו"ד עידו דיבון (לאיש)

פסק הדין דן גם בנושאים: תנאים למתן הגט, צווי הגבלה.

11. תביעה לביטול קידושין, במקרה של עגינות קשה, בטענת מקח טעות בשל מום באיבר המין של הבעל.

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב ח.י. רבינוביץ - אב"ד

הרב ציון אלגרובלי - דיין

הרב יעקב אליעזרוב - דיין

העובדות:

הזוג נישא לפני 15 שנה, ואחר 11 שנות נישואין נולדה להם בת בהפריית מבחנה. לפני יותר משלוש שנים הבעל עזב את הבית, ומסרב לתת גט לאשתו. היא פנתה לכל גוף רבני בצרפת, בבקשה לכוף את בעלה ליתן גט, ואף אחד לא נענה לבקשתה. הבעל לא בא לפני בית הדין, ואין אפשרות לאתר אותו ולכופו לבוא לבית הדין.

האשה הוכיחה שמבחינה רפואית יש לבעל מום קשר באיבר מינו שאינו מאפשר לו קיום יחסים עם אשתו. לטענתה לא היה לה מושג על קיומו של מום זה לפני הנישואין וגם לא בשנים הראשונות שלהם, והיא גילתה אותו רק לאחר שהבעל עזב את הבית. הבעל אינו מקיים את חובותיו כלפי אשתו ובתו, חי כגוי, ודורש תנאים לא סבירים לשם מתן הגט.

✂ נפסק:

הרב רבינוביץ:

מבחינה עובדתית יש להאמין לאשה ולראיות הרפואיות שהביאה. עיקר הדיון הוא סביב השאלה האם ניתן לוותר על הגט במקרה זה. את דיונו הארוך הוא מסכם כך: "נראה שיש מחלוקת

בין הפוסקים, ראשונים ואחרונים. לדעת חלק מהפוסקים, אין בנמצא מושג של מקח טעות, שמבטלין הקידושין בלא ג"פ, לפחות מדרבנן. לעומת זה, יש ראשונים ואחרונים שמסכימים במום גדול מאוד לבטל הקידושין, וכן דעת ה"אגרות משה" להגר"מ פיינשטיין, גאב"ד לונדון הגר"י אברמסקי, וכן ב"ביע אומר" מביא שביה"ד הגדול בירושלים הפקיע הקידושין". ברור שיש להעדיף סידור גט וכל הדיון באפשרות ביטול הקידושין נערך רק בשל מצבה הקיצוני של האשה שלפנינו שברור מעל לכל ספק שלא תוכל לקבל גט מבעלה. אשר על כן, המסקנה היא שלא ניתן להכריע בנושא בבית הדין לבדו: "הנני מיראי הוראה, ואיני יכול לפסוק במקרה חמור זה ללא הסכמת גדולי התורה והפוסקים. לכן, הנני מציע שביה"ד יחקור פעם נוספת את הרופא בצרפת, את המוהל שם, וכן הרבנים אשר טיפלו בזוג בירור יסודי שהאשה לא הסכימה מעולם לוותר ולמחול על מום זה. וכמו כן, שהנהלת ביה"ד תשלח שליח מיוחד לבעל, לדבר על ליבו פעם נוספת. אם יסכים לקבל סכום כסף, כפי שהוצע, כדי לסדר ג"פ. אם לא יסכים בשום אופן, ולביה"ד ייראה שמתחמק כל הזמן מלתת ג"פ ומתעתע בנו, הרי בלית ברירה, רק בהסכמת גדולי התורה והפוסקים לבטל הנישואין, וכמובן אז ביה"ד ידון ויחליט בענין התרת הנישואין".

הרב אלגרובלי:

גם הוא מביא צדדים שונים המאפשרים את ביטול הנישואין, אך מסתפק אם ניתן להפעילם, ומסכם: "והנה מאחר והמדובר בנושא כבד אין ביכולתי להתיר הלכה למעשה ויש להביאו בפני גדולי הדור מהמפורסמים לחו"ד מאחר ויש שיטות דס"ל באין לו גבורת אנשים דאין לבטל נשואין. ולמרות שהנידונים שונים מ"מ בנידון קשה זה נבצר ממני להורות ולדמויי מילתא למילתא במקום גדולי הדור".

בית הדין מסכם: "שלושת חברי בית הדין כתבו נימוקים בארוכה כדי למצוא היתר לעגונה זו, ואכן רוב מחברי בית הדין נטו לומר שיש צדדי היתר בנידון זה להתירה מעגינותה, כשאין דרך אחרת לקבל ממנו גט ויש לסמוך ולומר שיש צדדים לבטל את הקידושין מעיקרא, מחמת מקח טעות, כאשר יש דעה נוספת שמצדדת שקשה להתירה כה"ג ללא גט.

אך מחמת חומר הענין בית הדין אינו מכריע למעשה ויש להעביר את ההכרעה לגדולי הדיינים והפוסקים אשר יכריעו למעשה בהתרת העגונה פלונית אשר עגונה זה כמה שנים, והיא אשה צעירה לימים אשר מצבה קשה עד למאוד".

תיק מספר 1-14-1393

ניתן ביום א' אדר ב' תשס"ג (05.03.2003)

פסק הדין עוסק גם בנושאים: עילות גירושין, תנאים למתן הגט.

פסק דין זה מתאים גם למדור עילות.

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן בפקולטה למשפטים שבאוניברסיטת בר-אילן הוקם מתוך רצון להשפיע על מעמד האשה בחברה הישראלית באמצעות קידום ידע ומחקר ודרך פעילות מעשית וישומית.

מרכז רקמן

המרכז לקידום מעמד האשה
THE RUTH AND EMANUEL
RACKMAN CENTER
FOR THE ADVANCEMENT
OF THE STATUS OF WOMEN
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן

המרכז עורך ומפרסם מחקרים וניירות עמדה בנושאים הנוגעים לנשים בישראל ומעמדן, מפרסם פסקי דין רבניים, פועל לשינוי חברתי על ידי יזום וקידום חקיקה ושינוי מדיניות ציבורית. כמו כן עורך המרכז כנסים בתחום דיני המשפחה וביניהם הכנס השנתי לענייני נשים, משפחה ומשפט בישראל, ופרויקטים שונים, כגון פרויקט פא"י (פיקוח אכיפה וישום). המרכז תומך ושותף פעיל במאבק למען העגונות ומסורבות הגט בין היתר באמצעות פעילות ב"עיקר" - הקואליציה הבינלאומית לזכויות העגונה ומסורבת הגט. במסגרת מעורבותו בחברה הישראלית ותרומתו לה מממן המרכז את ייצוג המשפטי של נשים בבית הדין הרבני ובבית המשפט לענייני משפחה. הסיוע המשפטי מתבצע במסגרת קורס קליני לסיוע משפטי בפקולטה למשפטים, הכולל לימוד תיאורטי ועבודה מעשית בליווי התיקים המשפטיים.

טל. 03-5318895

פקס. 03-7360499

אתר: www.rackmancenter.com

דוא"ל המרכז: rackman.center@mail.biu.ac.il

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן

רמת-גן 52900

דוא"ל המערכת: dvd@rackmancenter.com